

Palestinanyň rewolýusioner türk pidaýylary

Category: Kitapcy, Medisina, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Palestinanyň rewolýusioner türk pidaýylary PALESTINANYŇ
REWOLÝUSIONER TÜRK PIDAÝYLARY

Braziliýa, Peru, Çili, El-Salwador, Ekwador ilçilerini Ysraýyldan yzyna çagyrdy. Çili şeýle-de Ysraýyl bilen ähli ykdysady gatnaşyklaryny kesýändigini mälim etdi. Kuba, Boliwiýa bolsa Ysraýyly terrorçy döwlet yglan etdi. Hawa, çepçi hökümetler Gazä garşy wagşylygyny görkezýän Ysraýyla şeýle garşylyk berdi. A yslamçy hökümetler? Ysraýylyň Palestina garşy çozuşlaryna nämüçin demlerini çykaranoklar? Aslynda ýagdaý düýnem şeýleligine galýardy. Palestin halkynyň hakyky ýoldaşlary hemişe rewolýusionerler bolup geldi. Edil

Türkiýede bolşy ýaly... Nädip diýýäňizmi?..

1967-nji ýylyň 6-njy iýuny. Stambulyň rewolýusioner ýaşlar guramalary bir gün öň başlan Arap-Ysraýyl urşy boýunça bildirýän nägileliklerini çap eden bir jarnamalary arkaly orta atdy.

«Arap ýurtlaryny goldaýandyklarygyny» jar eden ýaşlar tutaryklaryny şeýle düşündirdiler:

«Çünki bu uruş ýoksul arap ýurtlarynyň agressor Ysraýyla garşy alyp barýan garaşsyzlyk urşudyr. Bu uruşyň gysga wagtda soňlanyp, parahatçylyga ýetilmegi, haklylaryň agressorlaryň garşysynda hak-hukuklaryny gazanmagyna baglydyr. Bu uruşyň uzaga çekmegi Ýakyn Gündogar halklarynyň däl-de, nebit eksplutasiýasyny dowam etdirmek isleýän we iki tarapa-da ýarag satýan imperialistleriň peýdasynadyr».

Jarnamada şu jümle ýörite nygtalyp geçildi:

«Türkiýedäki bazalar we desgalar arap ýurtlaryna garşy ulanylmaly däldir!»

Şol günler...

Türkiýäniň ýokary okuw jaýlarynda okaýan palestinaly, siriýaly, yrakly, iordaniýaly talyplar Palestina ýardam etmek üçin ýurtlaryna dolanýardylar. Medisina fakultetinde okaýanlar ýanlaryna dürli medicina serişdelerini we alyp bilen dermanlaryny-da alýardylar. Diňe olaram däldi...

Ýakyn Gündogarda bolup geçýänlet Türkiýäniň rewolýusioner ýaşlar gatlagynyňam iň esasy meselelerindendi.

Türkiýeli rewolýusionerler 1968-nji ýylda Palestina kömek etmek üçin ýola düşdi. On sekiz ýaşly Abdylkadyr Ýaşargün (Lakamy «Mustapa Kemal», Palestinada «El-Fetihiň» hataryna dürli ýurtlardan gelip goşulan göreşijilere köplenç öz ýurtlarynyň gahrymanlarynyň adyny lakam hökmünde bermek däpdi) bilen 19 ýaşly Mustafa Çelik ýaly ýaş oglanlardy. Türkiýäniň Işçiler partiýasyna agza bu iki gaýduwsyz ýigit Palestina birugsat ýollardan gidip, çaknyşyklara gatnaşdy, Mustafa Kemal wepat boldy. Ol türk rewolýusionerleriniň Palestina üçin beren birinji şehididi...

- **Guşadasyna däl, Palestina**

1968-nji ýylyň 19-njy noýabry.

«Türk Solu» («Türk çepçileri») žurnalynyň (häzirki şol at bilen çap edilýän zibil bilen hiç hili baglanyşygy ýokdur) 13-nji sanynda Deniz Gezmişin şu setirleri bardy:

«Dünyäniň yzagalak halklary imperializme garşy söweşende, ýaşlar çetde galyp bilmez. Biz elmydama ezilenleriň arkasynda durmaga borçludyr. Eger biziň dawamyz anti-imperialistik dawa ugurdaşlykda gitmese, aýaklarymyz howada galar. Rewolýusion ýaşlar amerikan imperializmine we oportunizmine garşy duran ýaşlardyr. Olaryň borjy sanynyň azlygyna, duşmanynyň köplüğine garamazdan, amerikan imperializmine garşy soňuna çenli göreşmekdir. Olar iň gowy formada karar kabul edýänler we ýerine ýetirýänlerdir. Olar boş gijelerini däl-de, ömrüni boýdan-başa şu dawa bagyşlanlardyr. Ýaşasyn Garaşsyzlyk ugrunda göreşýän bütindünýä halklary! Ýaşasyn doly Garaşsyz Türkiýe!»

TURKSOLDU

**BU KAFAYLA
SOLDAN
BAHSETMEYE**

**YÜZÜMÜZ
YOK!**

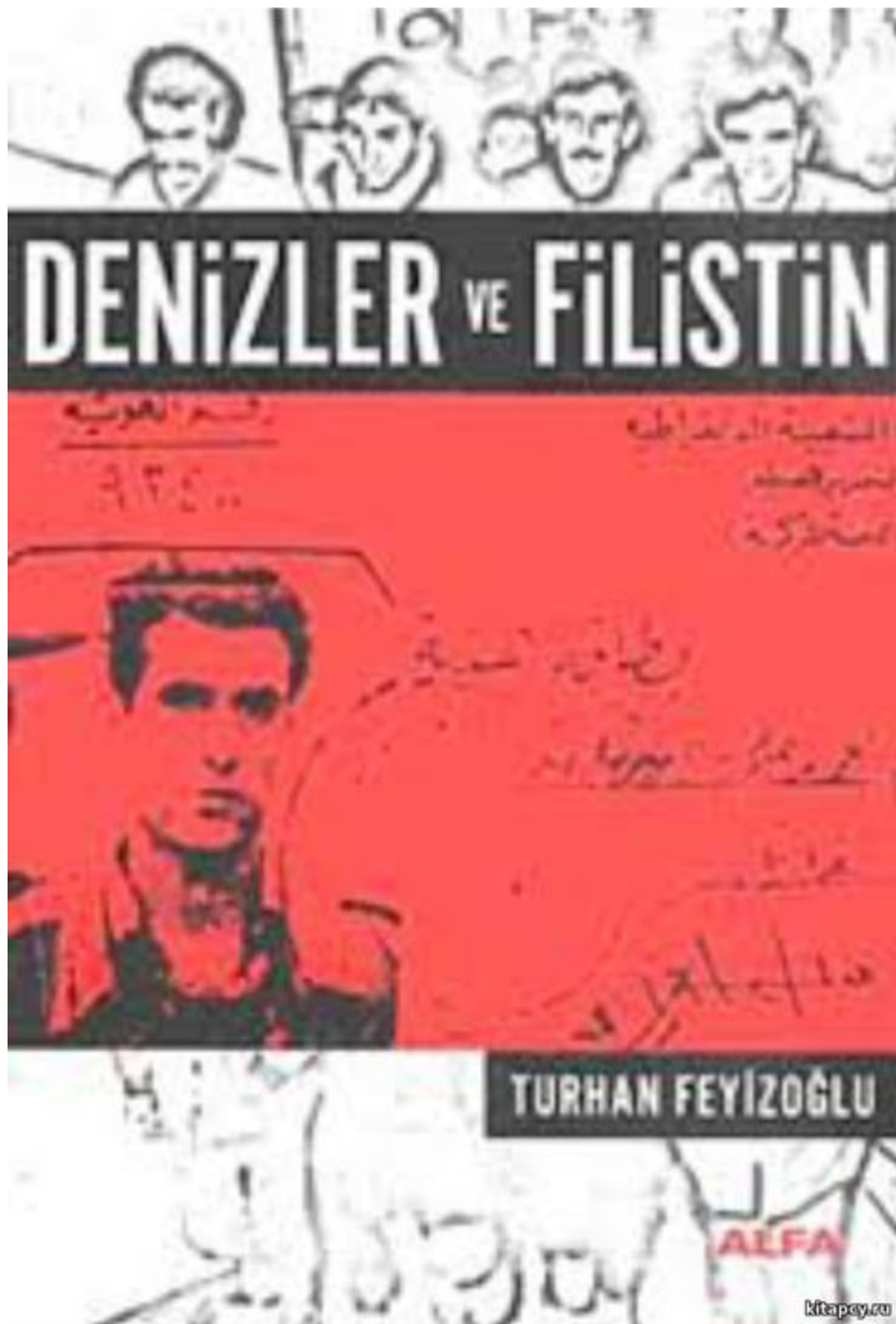
kitapcy.ru

Deniz Gezmiş makalesynda beren sözüniň yzynda hut özi durdy we imperializme garşy göreşijileriň ýanyna gitdi. Hawa...

1969-njy ýylyň iýun aýynyň soňky günleri... Deniz Gezmiş maşgalasyna Guşadasynda çadyr lagere gidendigini aýtdy. Emma ol Jihan Alptekin, Ömer Erim Süerkan, Fadyl Hasan, Kuýdul Turan, Ýusuf Küpeli we başga-da birnäçe ýoldaşy bilen Palestina gitmek üçin ýola düşdi. Çemodanlarynda dört sany ýarag we onlarça kitap bardy. Ol ýerde Palestinanyň Halk Demokratik Azat-ediş frontynyň (PHDAEF) agzasy Abu Süleýman bilen tanyşdy. Abu Süleýman olara ýolbeletlik etdi. FKF-nyň başlygy Ýusuf Küpeli şol ýolagçylygy «68-nji ýylyň nesili» boýunça

ylmy-barlaglary bilen tanalýan Turhan Feýizoglynyň «Deňizler we Palestina» kitabynda şeýle gürrüň berdi:

«Bir awtoulaga münüp, araçäkde garyndaşlarynyň ýaşaýan obasyna gitdik. Araçägiň ýakasyndaky bir stansiýasyna baryp, stansiýanyň işgärine adam başyna 10 liradan töläp aňry tarapa geçjekdik. Agyr çemodanlarymyz bilen aňry tarapa geçip, 600-700 metr çemesi belentlikdäki ýapgyda çykandan soň baýryň üstünde gurlan jaýa girdik. Içerde halatly 2-3 adam bardy. Az wagtdan soň bir ýük awtoulagy geldi. Bizi aldy. Bir kilometr ýöränden soň kiçijik obanyň içinden geçdik. Ýewfratyň kenaryna bir salkyn saýalu baglyga çenli geldik. Awtoulag bizi düşürdi. Ýene ýüz metrlik ýapgytdan çykansoň Halabyň, Hamanyň, Humusyň üstünden Demaskusa (Damaska) baryan garaýoluň gyrasyna çykdyk. Awtoulaglara el galdyryp başladyk. Ahyrynda bir taksi gelip durdy. Sürüji içinde nämäniň bardygyny bilmeýän awtoulaglaryny багаža ýükledi. Dyknyşyp mündük, awtoulag ýöräp ugrady...»

Uruş başlanda...

Az wagtdan soň taksiniň öňüni sebitdäki siriýali milisiýa otrýadlary kesdi. Çemodanlar açyldy, ýaraglaryň bardygy görüldi. Tussag astyna alyndylar. Edil şol wagt Deniz Gezmiş slogan atmaga we gimn aýtmaga başlady.

Ilki Halapda dört gün, soňra Damaskda on iki gün saklandylar. Belli karara geldiler: hakykaty, ýagny, nämüçin gelendiklerini aýtdylar. Peýdasy degdi.

Denizleriň hataryna goşulmagy meýilleşdiren PHDAEF-niň adamlary Türkiýeden kömege gelen ýaşlary tussaglykdan çykardy. Ilki Damaskda guramanyň şahadatnamasy berildi. Soňra

ellerinden alynan kitaplary we ýaraglary...

Indi olar Ammandaky palestini lagerindediler. Deniz Gezmiş PHDAEF-iň lideri Naif Hawatme bilen duşuşjagyny aýdyp eňek direýärdi. Onuň bu islegi üçülenji gün diýlende amala aşdy.

Deniz Gezmiş Çe Gewara hakda gürrüň bermäge başlady. Hawatme çaga ýaşlaryndaky bu ganygyzgyn we heýjanly oglany düşünmek bilen ýylgyryp diňledi.

Palestini lagerinde birnäçe ýurtdan gelen ýaşlar bardy. Bir ýandan konferensiýalara gatnaşyp, bir ýandanam ýarag ulanmagy öwrenýärdiler. Ýagny arzuwlaýan rewolýusiýalary üçin hem teoretiki, hem praktiki taýdan bilim alýardylar. Partizanlar ýaly ýaşamagy öwrenmek üçin eginlerindäki eşiklerini we ädiklerini çykarman uka gidýärdiler.

Günler şeýdip geçdi. Hupbatly türgenleşikden geçdiler. Ilkibaşda palestinalylar bilen bir hatarda dünýäniň dürli ýurtlaryndan gelen ýaş rewolýusionerler bilen pikir alyşdylar. Çekişmelerem ýok dälidi: Deniz Gezmiş bir fransuz sosialisti bilen zol jedele girýärdi.

Bir aý töweregi wagta çeken türgenleşigiň soňunda awgust aýynda ýene öňki ýollary bilen Türkiýä gaýdyp geldiler.

Täze Ysraýyl urşuna nöker bolup gitmäge taýýar ýagdaýdadylar, haçan habar gelse palestini frontyna ýelk ýasajakdylar. Emma...

1973-nji ýylda Ýom Kippur urşy başlanda Deniz Gezmişe ölüm jezasy berilenine bir ýarym ýyl geçipdi...

- **Palestina giden rewolýusionerlere gynamalar**

Deniz Gezmiş bilen bile dar agajyna giden ýoldaşlary Hüseyin Inandyr Ýusuf Aslanam Palestinany goldamak üçin lagerlere giden rewolýusionerlerdendi.

Ýusuf Aslan «El-Fetihe» nämüçin gitdim?» atly makalasynda tutarygyny şeýle beýan etdi:

«Häzir Ýakyn Gündogarda amerikan imperializminiň daýanç punkty bolup oturan Ysraýyla garşy arap halklary anti-imperialistik uruş alyp barýarlar. Bu uruş Aziýada, Afrikada, Latyn Amerikasynda we bütin dünýäde imperializmiň basyşy astynda

ezilýän halklaryň alyp baryan rewolýusion göreşiniň bir parçasydur.

Imperializme garşy alnyp barylýan uruş bütindünýä halklarynyň umumy urşudyr. Wýetnamda, Ýakyn Gündogarda, Latyn Amerikasynda imperializme garşy atylan her bir ok, şol bir wagtyň özünde türk halkynyňam azatlygy üçin atylýar».

Palestinadan gaýdyp gelenden soň žandarmeriýa tarapyndan saklanan Hüseyin Inan we onuň ýoldaşlary Diýarbekir türmesine salyndy. Tussag edilen ýaş rewolýusionerleriň türmeden çykanda beren beýanatlary şu günüň gözi bilen seredende, juda tanyş eşidilýärdi:

«Biz birnäçe gün bäri «Diýarbekir Medisina fakultetinde sabotaž etjek bolup durkalar ele salyndy», «Türkiýede sabotaž etmek üçin «El-Fetihde» ýetişdirilen sabotažçylar ele salyndy» diýen ýaly toslanyp tapylan, sensassional habarlar bilen jemgyýetçilige eşitdirilen zatlar sebäpli Diýarbekir türmesinde saklanýan rewolýusionerlerdiris. Bu ýalan zarisowkalar satlyk ygtyýarlylaryň we polisiýanyň jemgyýetçilikdäki bilkastlaýyn, matlaplaýyn gurnan esassyz aýyplamalarydyr. Olaryň bu pyrryldagy-da beýlekileri ýaly irugiş paş boljakdygyna şek-şübhamiz ýok.

Satlyk häkimiýet arap halklarynyň hakly göreşi üçin Palestina gidenimizde, yzymyzdan jansyzlaryny ýollapdyr. Soň amala aşyrjak oýunlarynyň meýilnamasyny taýýarlapdyr. Ýurda gaýdyp gelenimizde bizi ussatlyk bilen taýýarlan pyrryldaklary bilen ele salyp, köpçülige «sabotažçy», «hakynatutma jansyzlar» hökmünde tanatmak üçin «TRT» teleýaýlymyny we habar beriş serişdelerini hapa oýnunyň içine sokmaga synanyşypdyr. Ýüz elli sagatdan gowrak wagt gynap sakladylar. Bizi öňünden taýýarlanyp goýlan düşündirişlere zor bilen gol çekdirip, jenaýat işlerini ýasadylar.

Göz öňüne tutulan maksat – Türkiýede ähli rewolýusioner hereketi şul pyrryldagyň içine sokup, köpçülikleýin tuthatutluklar bilen faşistik terror atmosferasyny döretmekdi.

Birnäçe günläp dowam eden gynamalar we adamkärçilige sygmaýan hereketler sud edaralaryna «derňewi çuňlaşdyrýarys» görnüşinde ýetirildi. Bularyň barsy alty günlük gynamalar, müňlerçe gezek

urulan dürreler, taýaklar, aýdylan paýyş sögünçler we san-sajaksyz düşündirişler satlyk hyzmatdaşlaryň we şarikdeşleriň bähbitlerini goramak üçindi.

Türkiýäniň halklaryna şuny aýratyn düşündiresimiz gelýär: Biziň niredir bir ýeri bombalajagymyz, sabotaž etjegimiz hakdaky aýdylýanlaryň barsy ýalandyr, toslanyp tapylan pyrryldakdyr.

Biz dünýä halklarynyň başyna bela bolup inen imperializme garşy uruşýan Ýakyn Gündogar halklarynyň hakly göreşini goldamak üçin Palestina gitdik. Maksadymyz bir tarapdan arap halklarynyň azatlygyny goldamak, bir tarapdanam türkiýeli rewolýusionerler bolup, biziň paýymyza düşýän borjumyzyň bir bölegini berjaý etmekden ybaratdy».

(«Ant» žurnaly, aprel 1969 ý.)

- **Yslamçylar palestini söýgüsini bagrynda göterýän çepçilere «terrorçy» diýerdiler**

Palestina her bir ýaş rewolýusioneriň arzuw-hyýalynyň süňňüni düzýärdi...

Olar bu arzuwlaryna ýetenem bolsalar, Ysraýylyň ganly penjesine düşüpdiler.

Olaryň at-familiýalary: Bora Gözen, Kerim Öztürk, Jafer Topçy, Ahmet Özdemir, Ýüjel Özbek, Ali Kiraz, Şükrü Öktü, Gürol Ilban, Faik Bulut, Ali Ergün, Hüseyin Tüýsüz.

1973-nji ýylyň 21-nji fewraly. Liwanyň «Nahr el-Bared» lageri. Ysraýylyň Harby-deňiz güýçleri komandowaniýesine degişli

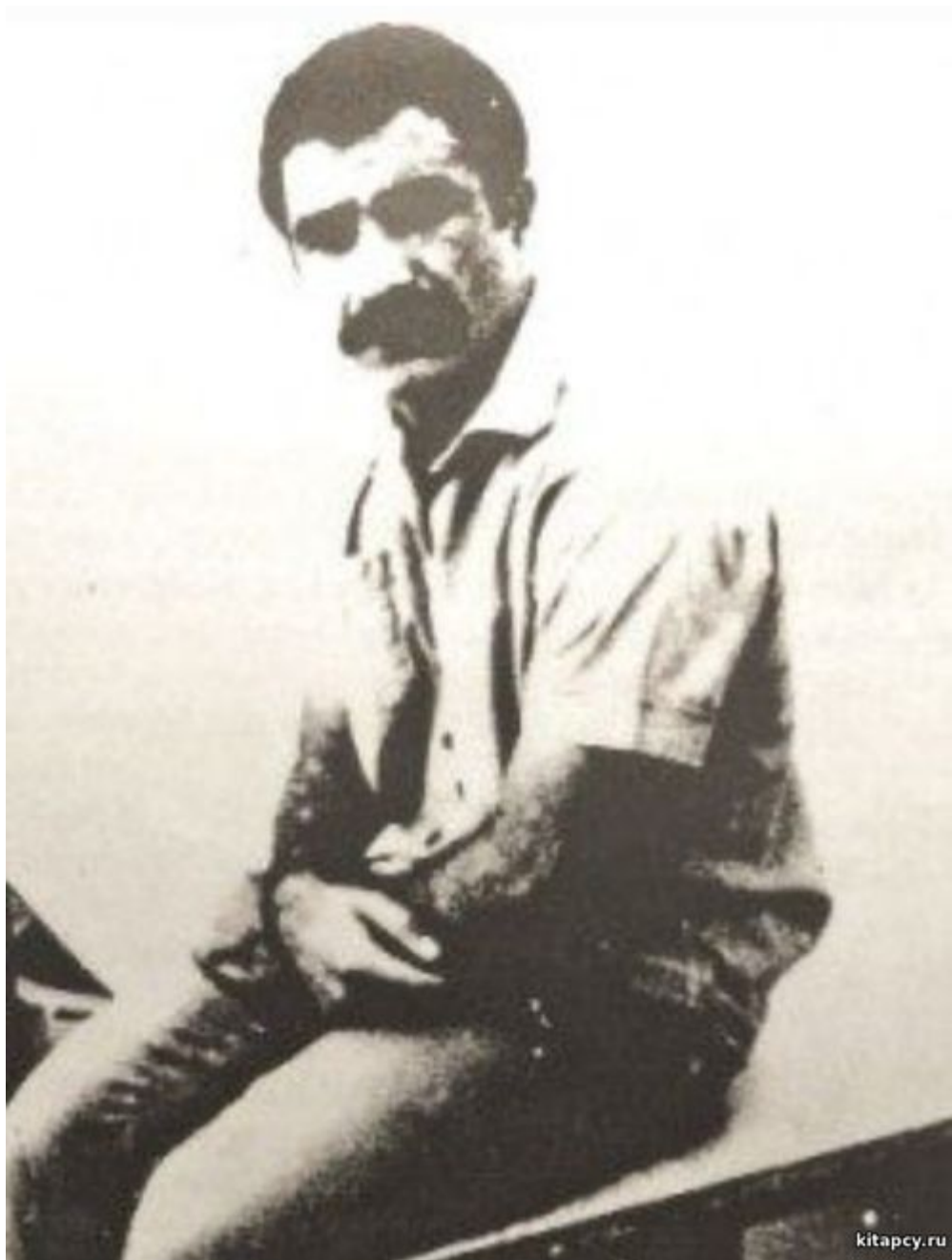
söweşjeň gämi türk rewolýusioneriniň bolan lagerine we onuň töwereğine bomba ýagdyrdy.

Sekiz türk rewolýusioneri bu hüjümde şehit boldy. Wepat bolan rewolýusionerler Palestinanyň «Internasionalizm we Halklaryň doganlygy» gonamçylygyna jaýlandy.

Ysraýylyň hüjüminden Ali Ergün, Hüseyin Tüýsüz ýaraly gutulsa, Faik Bulut ýesir düşdi...

Dilde aňsat, Faik Bulut tegelek ýedi ýyl iki aý ysraýyl türmelerinde yatdy, agyr gynamalara duçar boldy.

Palestin söýgüsiniň şarpygyny dadan Faik Bulut häzir musulman döwletleriň nämüçin sesini çykarman oturandygyny düşündirýäne meňzeýär: «Biz çepçiler Palestina üçin şirin janymyzy orta goýup ýörkäk, yslamçylar şol günler bize «terrorist» diýerdi».

• **Palestin lagerindäki türk jöhidi**

«12-nji mart» faşizminiň gyzgyn günleri... Türkiýäniň Rewolýusioner Işçi-daýhanlar partiýasynyň (TRIDP) öňdebaryjy agzalary Naif Hawatmeniň Palestinanyň Halk Demokratik Azat-ediş fronty (PHDAEF) bilen Ýaser Arafatyň «El-Fetih» toparynda harby-syýasy tälim almak maksady bilen Palestina gitdi.

Gidenleriň arasynda Şahin Alpaý, Ömer Özerturgut, Jengiz Çandar, Atyl Ant, Müfit Özdeş, Aýhan Özer dagy bardy. Olar bilen bile bir türk jöhidi-de palestin lagerlerinde tälim almaga gidipdi. Onuň adyna Sabetaý Warol diýilýärdi. Sabetaý Palestina gidip, Ysraýyla garşy göreşdi. Türkiýeli bir jöhidiň

özlerine ýardam bermek üçin Palestinany gelmegi palestinalylaryň özlerini-de geň galdyrypdy. Ine, biziň taryhymyz şular ýaly merdana ýigitleriň kyssalary bilen doly... Gynansak-da, käbir tarapgöý diňçiler jöhitleriň hemmesine bir göz bilen garamagyny dowam etdirýär.

Häzire çenli üç müňden gowrak rewolýusioneriň Palestina gidendigini bilýäris...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 03.08.2014 ý. Taryhy makalalar